

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ D1.1

Βιβλιογραφική ανασκόπηση σχετικά με τη σταδιοδρομία και την επαγγελματική ανάπτυξη, την ευημερία των εκπαιδευτικών (PERMA) και την κοινωνικο-συναισθηματική υποστήριξη των παιδιών (SWPBS) στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία

Τίτλος έργου: ProW

Αριθμός έργου: 626146-EPP-1-2020-2-EL-EPPKA3-PI-POLICY

Πρόγραμμα: Erasmus+

Κωδικός Δραστηριότητας:	D1.1
Τίτλος:	Βιβλιογραφική ανασκόπηση της κατάστασης της τέχνης σχετικά με την ευημερία των εκπαιδευτικών της προσχολικής ηλικίας (PERMA)- Καριέρα και επαγγελματική ανάπτυξη- Κοινωνικο-συναισθηματική υποστήριξη των παιδιών (SWPBS)
Ημερομηνία έναρξης:	01/04/21
Να υποβληθεί στον επικεφαλής στις:	01/07/21
Εκτιμώμενη ημερομηνία λήξης του WP1:	30/11/21
Οργανισμός που ηγείται της δραστηριότητας:	Πανεπιστήμιο του Πόρτο/ Ινστιτούτο Ανάπτυξης

Κατάσταση του παρόντος εγγράφου:	Ανασκόπηση της ερευνητικής βιβλιογραφίας
Ημερομηνία προετοιμασίας:	07/09/21
Έκδοση:	Τελικό
Συντελεστές: A:	
Πανεπιστήμιο του Πόρτο	Joana Cadima, Carolina Guedes, Catarina Grande
Ινστιτούτο Ανάπτυξης	Βίκυ Χαράλαμπος, Άντρη Αγαθοκλέους
CARDET	Χαράλαμπος Βρασίδης
Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδος	Βασίλης Γραμματικόπουλος, Μαρία Ευαγγέλου, Αναστασία Βάτου
Πανεπιστήμιο Κρήτης	Μαρία Κυπριωτάκη, Βασίλειος Οικονομίδης, Αγγελική Μουζάκη, Γιώργος Μανωλίτσης
Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου	Παυλίνα Χατζηθεοδούλου-Λοϊζίδου, Μαρία Ερακλέους, Ρόης Χαλαμανδάρης

Συνοπτική παρουσίαση

Η παρούσα βιβλιογραφική ανασκόπηση παρέχει μια κριτική επισκόπηση της σταδιοδρομίας, της ευημερίας και της επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών προσχολικής ηλικίας. Παρέχει μια σύνοψη των τρεχουσών απόψεων σχετικά με την εκπαίδευση και τη φροντίδα στην πρώιμη παιδική ηλικία σχετικές με τις παρεμβάσεις Θετικής Ψυχολογίας που εστιάζουν στην ευημερία των εκπαιδευτικών (PERMA) και από το Σύστημα Προώθησης Θετικής Συμπεριφοράς (SWPBS), τα οποία ορίζουν τις βασικές έννοιες και εμπειρικές μελέτες που έχουν δημοσιευτεί σε περιοδικά με κριτές.

Το πρώτο μέρος ξεκινά με μια επισκόπηση που βασίζεται σε εμπειρικές έρευνες σχετικά με το εργατικό δυναμικό στον τομέα εκπαίδευσης και φροντίδας στην πρώιμη παιδική ηλικία στην Ευρώπη. Παρέχει στοιχεία που υποδηλώνουν ότι, ενώ οι εκπαιδευτικοί αποτελούν έναν από τους σημαντικότερους μοχλούς της υψηλής ποιότητας του τομέα, οι περισσότερες χώρες αντιμετωπίζουν προβλήματα που σχετίζονται με την έλλειψη προσωπικού, την εναλλαγή προσωπικού και τη συνολικά χαμηλή θέση του επαγγέλματος (OECD, 2020, ET2020 Working group, 2021). Έχει αποδειχθεί ότι οι συνθήκες εργασίας και οι προοπτικές σταδιοδρομίας που προσφέρονται στους/ις εκπαιδευτικούς στην πρώιμη παιδική ηλικία είτε διευκολύνουν είτε υπονομεύουν τις πρακτικές υψηλής ποιότητας, με ερευνητικά στοιχεία που δείχνουν πώς πτυχές όπως το θετικό οργανωτικό κλίμα, η αυτονομία στην εργασία και η εργασιακή ικανοποίηση συνδέονται με την παροχή υψηλής ποιότητας και την ικανοποίηση των εκπαιδευτικών (Aboagye et al., 2020, Penttinen et al., 2020, Hu et al., 2017, Shim et al., 2017). Συναφώς, η συνεχής στήριξη της κατάρτισης και ανάπτυξης του προσωπικού λαμβάνει όλο και μεγαλύτερη εμπειρική υποστήριξη ως μια βασική στρατηγική για τη συνεχή αναβάθμιση ενός διδακτικού προσωπικού υψηλής ποιότητας (Eckhardt & Egert, 2020- Egert et al., 2018, 2020- Markussen-Brown et al., 2017; Werner et al., 2015). Παρόλα αυτά, η βιβλιογραφία έχει επίσης δείξει ότι η συνάφεια και η αποτελεσματικότητα της επαγγελματικής ανάπτυξης εξαρτώνται από παράγοντες του πλαισίου, δηλαδή από τα χαρακτηριστικά του χώρου εργασίας. Το μέρος αυτό καταλήγει με την πρόταση ότι οι ευκαιρίες επαγγελματικής ανάπτυξης μπορούν να αποτελέσουν ένα ισχυρό εργαλείο για την αύξηση της ποιότητας των πρακτικών και την αναβάθμιση της θέσης του επαγγέλματος των εκπαιδευτικών στην πρώιμη παιδική ηλικία, αλλά απαιτείται προσοχή στα χαρακτηριστικά του χώρου εργασίας, ώστε η επαγγελματική ανάπτυξη να είναι αποτελεσματική.

Στο δεύτερο μέρος παρουσιάζονται πρόσφατα ερευνητικά στοιχεία και προγράμματα παρέμβασης με σαφή έμφαση στην ευημερία των εκπαιδευτικών. Αυτή η ενότητα παρέχει ερευνητικά στοιχεία που δείχνουν ότι ενώ η ευημερία είναι σαφώς σημαντική για ένα ισχυρό, παρακινημένο και ικανοποιημένο εργατικό δυναμικό, έχει λάβει ελάχιστη προσοχή από τη βιβλιογραφία, γεγονός που απαιτεί περισσότερες έρευνες και μελέτες παρέμβασης. Παρέχεται μια περίληψη των μελετών σχετικά με τις προσεγγίσεις της θετικής ψυχολογίας και παρουσιάζεται συνοπτικά το μοντέλο PERMA, δίνοντας μια επισκόπηση των πέντε πυλώνων του, δηλαδή των θετικών συναισθημάτων, της δέσμευσης, των σχέσεων, του νοήματος και της ολοκλήρωσης. Φαίνεται ότι το μοντέλο PERMA είναι πολλά υποσχόμενο για την προώθηση της ευημερίας των εκπαιδευτικών.

Το τρίτο μέρος εισάγει το Σύστημα Προώθησης Θετικής Συμπεριφοράς (SWPBS), εξηγώντας τις κύριες αρχές της και συνοψίζοντας εμπειρικές μελέτες που δείχνουν την αποτελεσματικότητα και τη χρησιμότητά του στην προώθηση των κοινωνικών δεξιοτήτων και τη μείωση των προβλημάτων διασπαστικής συμπεριφοράς στα σχολεία (π.χ. Bloomquist & Schnell, 2005, Bradshaw et al., 2009, 2012). Μέσα από μια προσεκτική επισκόπηση των πιο πρόσφατων ευρημάτων, επισημαίνει διάφορα βασικά χαρακτηριστικά που πρέπει να ληφθούν υπόψη για την αποτελεσματική εφαρμογή. Αρχικά, οι εκπαιδευτικοί πρέπει να λαμβάνουν συνεχή κατάρτιση, ανατροφοδότηση και καθοδήγηση (Lau, Moore, & Anderson, 2019, Mahon, Gunning, Holloway & Lydon, 2020). Επίσης, για την επιτυχή εφαρμογή απαιτείται προσοχή στα χαρακτηριστικά του πλαισίου, όπως ο τύπος της ηγεσίας ή τα χαρακτηριστικά σε επίπεδο ομάδας (Hemmeter, Fox, & Broyles, 2007- Mahon, et al., 2020). Τέλος, η εξασφάλιση σημαντικού χρονικού διαστήματος είναι ζωτικής σημασίας για την πλήρη ανάπτυξη και εφαρμογή του μοντέλου. Έτσι, παρέχονται βασικά διδάγματα από την προηγούμενη βιβλιογραφία, που συμβάλλουν στο να φωτιστεί ο τρόπος με τον οποίο το μοντέλο μπορεί να εφαρμοστεί με επιτυχία και να επιφέρει αποτελέσματα.

Το μέρος 4 παρέχει βασικές πληροφορίες σχετικά με τα συστήματα εκπαίδευσης και φροντίδας στην πρώιμη παιδική ηλικία των τεσσάρων χωρών που συμμετέχουν στο έργο ProW: Κύπρος, Ελλάδα, Πορτογαλία και Ρουμανία. Οι τέσσερις χώρες μοιράζονται αρκετές ομοιότητες, αλλά υπάρχουν και ιδιαιτερότητες που είναι σημαντικό να αναγνωριστούν. Οι διαφορές εντοπίζονται στα χαρακτηριστικά του εργατικού δυναμικού, όπως οι απαιτήσεις αρχικής εκπαίδευσης τόσο για τους εκπαιδευτικούς όσο και για τους βοηθούς και η επαγγελματική εξέλιξη, η οποία πρέπει να ληφθεί υπόψη για την επιτυχή εφαρμογή προγραμμάτων. Παρόλα αυτά, υπάρχουν σημαντικές ομοιότητες, δηλαδή η έμφαση στις εκπαιδευτικές κατευθυντήριες γραμμές των χωρών στις κοινωνικο-συναισθηματικές πτυχές, τη μάθηση και την ευημερία. Λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες κάθε συστήματος, το πέμπτο μέρος παρέχει συγκεκριμένες πληροφορίες για κάθε μία από τις συμμετέχουσες χώρες σχετικά με το εργατικό δυναμικό. Συνολικά, αν και η έρευνα είναι περιορισμένη για κάθε χώρα σχετικά με τις μελέτες παρέμβασης που υποστηρίζουν την ευημερία των εκπαιδευτικών και την κοινωνικο-συναισθηματική υποστήριξη των παιδιών, τα ευρήματα είναι ελπιδοφόρα. Συνολικά φαίνεται ότι, για κάθε χώρα, οι μελέτες παρέμβασης που έχουν σχεδιαστεί για να θέσουν την ευημερία των εκπαιδευτικών στο επίκεντρο της παρέμβασης, υιοθετώντας παράλληλα μια προσέγγιση που εμπλέκει όλο το σχολείο, μπορεί να είναι σχετικές και χρήσιμες.